

KUSTBON

Prenumerationspris $\frac{1}{4}$ år Kr. 2: - $\frac{1}{2}$ " " 1: -	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Ansv. redaktör: Andreas Stahl , Riddaregatan 3, Tallinn. Tel. 431-53. Utkommer varannan vecka.	Utlandet: $\frac{1}{4}$ år Kr. 3: - $\frac{1}{2}$ " " 1:50
---	---	--

Invigningen av Svenska gymnasiet i Hapsal.

Svenska Odlingens Vänner centralstyrelse.

1 raden från vänster: Major *A. Lindquist*, sekreterare *A. Stahl*, ordförande *N. Blee*s, kassör *M. Westerblom*, 2 raden: kand. *Hj. Pöhl*, *A. Heldring* och *H. Blee*s.

Fredagen den 28 augusti hade föreningen Svenska Odlingens Vänner samt alla estlandssvenskar det utomordentliga nöjet att glädjas över invigningen av sitt första läroverk — svenska gymnasiet i Hapsal.

Denna viktiga punkt i programmet, som nu först kunde förverkligas, hade Svenska Odlingens Vänner på dagordningen redan från och med 1916, när den första svenska folkskolan öppnades här i Reval. Meningen var att man senare skulle utvidga densamma till ett högre läroverk. När sa-

ken då diskuterades med skolans anlige fader, framlidne *Hans Pöhl*, svarade denne: „Ingenting kan avprutas, vårt mål är ett högre svenskt läroverk.“ Det drog ut på tiden, ödet ville det annorlunda, och *Hans Pöhl* fick icke själv överleva denna estlandssvenskarnas stora dag, vars förberedande anordningar länge grodde i vår hädangänge ledares stora själ. Tiden gick och saknaden av ett högre läroverk blev härute allt större. De unga, bildningstörstande voro tvungna att söka sig till estniska eller tyska läroverk och

följden blev, lätt förklarligt, att ungdomen för att kunna vara jämnstark med andra gick fullt upp i ett annat språk. Detta gjorde att de, unga även efter skolan hade lättare att studera på sitt skolspråk, i all synnerhet då svenskprärogiva böcker även äro svåråtkomligare än andra, och allt detta hjälpte till att modersmålet allt mer fick en styvmoderlig behandling. Som ovan framgår har frågan länge varit aktuell och den räddande ängeln kom i grevens tid i form av 25.000 kronor, som förra året donerats för ändamålet av estlandssvenskarnas varmhjärtade vän, generalkonsuln *Folke Bökman*, med villkor att för varje skolar utbetalas 5000 kronor. Nu hade Svenska Odlingens Vänner et orubbligt finansiellt fundament minst fem år att bygga på. Ett välvilligt tillmötesgående från estniska statens sida, som för första skolåret lämnade en mindre summa Kr. 1000:— i penningeunderstöd, och samtidigt beviljade skolan konstnadsfritt utrymme, ställde även undervisningsmaterial till förfogande, möjliggjorde, det för Svenska Odlingens Vänner att redan i år sätta en milstolpe för svenskt kulturarbete här, i Estland.

Festligheterna för skolans invigning började i och med att emottaga våra rikssvenska gäster, som anlände med „Kalevipoeg“ torsdagen den 27 augusti. Först och främst må nämnas skolans donator generalkonsul *Folke Bökman*, utan vars storartade gåva vi med all säkerhet ännu länge fått sakna

det nyssinvidga gymnasiet. Vidare anlände med samma båt representanter för Riksföreningen i Göteborg — generalpostdirektör J. Juhlin och major Fr. Ahlström. Från Riksföreningens lokalföreningar: byrådirektören N. Källström — Stockholm, konsul Gunnar Berggren — Kalmar, kontraktsprosten Fritz Lüscher — Lysekil, direktör James Lundgren med fru — Växjö, disponenten Birger Ekdahl — Jönköping. Dessutom magister Torsten Svensson, skolans blivande lärare, och fröken Märta Lindqvist — „Svenska Dagbladet”. Samma dag anlände från Riga direktör Olgård, kapten Gösta Melin m. fl.

Efter en gemensam lunch beslöt sig en del av gästerna att ännu samma dag resa vidare till Hapsal, däribland generalkonsul Bökman, generalpostdirektör Juhlin, major Ahlström och andra, åtföljda av Svenska Odlingens Vänners ordförande N. Blees. Ankomna till Hapsal visade det sig, att staden redan levde i svenskhetens tecken. Stationshuset var dekorerat med svenska och estniska flaggor och på bangården mottogs gästerna av stadens borgmästare Dr. Hans Alver, skolans rektor Anton Üksti samt en stor människoskara, som sällan är synlig i Hapsal. Vid tågets ankomst spelade skyddskårens orkester. Gästerna togo in på stadens bästa hotell — „Petersburg”.

De gäster, som övernattade i Reval, gjorde på eftermiddagen en blyttturne genom Revals gamla och krokiga gator samt besågo framförallt Domberget med dess vackra utsikt över staden. Bland annat hann man äver bese domkyrkan och „Schwartzenhäupter“ med de många svenskminnena.

Den 28 aug. kl. 11 f. m. anlände de övriga gästerna till Hapsal och det var icke utan att man kom ihåg svenkbygdens benämning på Hapsal — „Vän husta“ (vår residensstad). Här och där flaggades i svenska och estniska färger. Allmänna stämningen var högtidlig. Kl. 12 var skolans aula, som rymmer omkring 500 personer och för tillfället smyckad med blommor och dekorerad med

svenska och estniska flaggor, fullsatt till sista plats; många fingo t. o. m. stå i korridorerna. Festakten började med att kyrkoherde Nilsson från Vormsö, besteg talarstolen, alla reste sig, musikorkestern spelade upp och psalmen „Höga Majestät vi alla...” sjöngs unisont. Efter kyrkoherdens tal, vars motto var Rom. 11:13, följde psalmen: „Nu tackar Gud allt folk...” Härefter talade Svenska Odlingens Vänners ordf. N. Blees, vilken uttalade ett varmt tack till estniska myndigheterna för att de kostnadsfritt ställt lokal till gymnasiet förfogande. Vidare tackade han generalkonsul F. Bökman för det finasiella stöd, som möjliggjort gymnasiet inrättande. Talaren påpekade, att kulturbanden, som redan från Gustaf Adolfs tid sammanknutit två nationer, ytterligare förstärkts genom svenska gymnasiet öppnande. Den svenska minoriteten i Estland vill underhålla förbindelsen med moderlandet och kulturellt gå hand i hand, men den vill samtidigt uppfostera goda och trogna medborgare för sitt fosterland — Estland. Härefter följde solosång av fru H. Blees, som vann allmänt gillande. Nu följde tal på svenska och estniska av skolans rektor Anton Üksti, som betonade uppfostrens vikt och tackade för förtroendet man därmed bevisat honom samt uttalade sin förhoppning om, att de lärdomar, som utgå från detta kulturtempel, skola bidra till att uppfostera goda medborgare till gagn för Estland och Sverige till ära. Härefter framförde bildningsministeriets representant, direktör Borkvell, ett hälsningstal och önskade skolan lycka och framgång. Nu övertog skolans donator generalkonsul F. Bökman ordet och uttryckte sin gjädje över att ha kunnat bistå den svenska minoriteten i Estland med att hjälpa den till eget läroverk, och lovade även i fortsättningen sitt bidrag. Generalkonsuln tackade även de estniska myndigheterna för visat tillmötesgående och utbringade ett fyrfaldigt leve för Estland och Sverige. Generalpostdirektören J. Juhlin hälsade å Riksföreningens

---

*Birkas folkhög-
och landbruksskola
börjar läsåret den 1.
nov. Elevanmälningar
emottagas å skolan
av lärarinnan frk. M.
Westersten.*

---

gens vägnar samt betonade de starka vänskapsbanden mellan Estland och Sverige och festdagens vikt för både ester och svenskar. Sedan följde sång „Sverige...” och deklamation av major Ahlström.

Nu framfördes hälsningstal av borgmästaren Dr. Hans Alver å Hapsals stadsförvaltnings vägnar, avdelningschefen A. Tånäv — Länsstyrelsen, ordf. Anton Westerberg — Svenska lärareförbundet, rektor Bruno Fromhold-Treu — tyska gymnasiet, rektor A. Fluss — Lärareseminariet och många andra.

Telegram upplästes, däribland från svenska ministern Reutersvärd i Riga utrikesminister Ramel, ecklesiastikminister Stadener, Stockholm, prof. V. Lundström, Riksfören. Överstyrelse, samt Svensk samling i H:fors genom professorerna Lantman Granfeldt och svenske konsuln Lill i Tartu.

Sedan telegram avsänts till konungen av Sverige och statsäldsten Päts avslöts den högtidliga akten med estniska nationalhymnen: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm...”

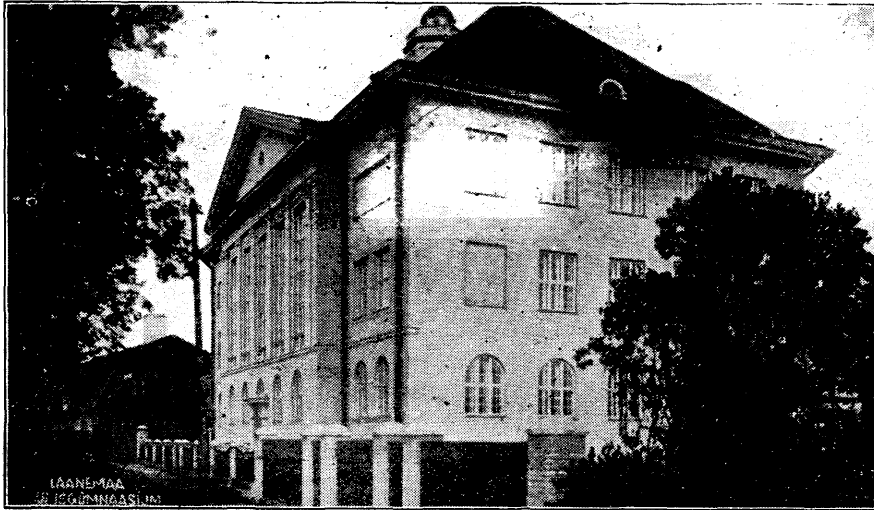
Efter festligheterna i skolans aula gav generalkonsuln F. Bökman middag å strandsalongen för omkring 100 personer.

Vid middagen hölls många tal, bland annat av major Ahlström, kand. Hj. Pöhl. läraren T. Gärdström.

Kl. 5 hade major Ahlström anordnat en svensk afton med solosång och deklamation ur gammal och ny svensk diktning.

M. W.

Det svenska gymnasiet öppnat.

Föreningens „Svenska Odlingens Vänner ändamål är att verka för bildning och kultur bland den svenska befolkningen i Estland, och detta sitt ändamål vill föreningen uppnå genom att öppna och underhålla skolor m.m.“, heter det i föreningens stadgar. Då föreningen startades 1909 var det med tanke på att öppna en skola, som i det närmaste skulle motsvara en folkhög- och lantmannaskola i Sverige. Drömmen om den egna folkhögskolan gick också i sinom tid i uppfyllelse, men det dröjde många år innan vi kom så långt. Först sedan Estland blev självständigt kunde den planen med Riksfö-

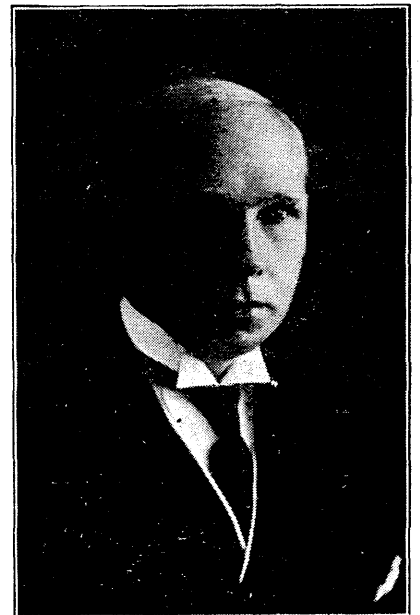
Lärare vid gymnasiet fil. mag.
Torsten Svensson

reningens för svenskhetens bevarande i utlandet Överstyrelse tillhjälp realiserar. — Men målet sattes ännu högre. Man började snart nog även umgås med planen att få till stånd ett eget svenskt gymnasium. Redan 1920 och 1921 diskuterades frågan om gymnasiet, dess nödvändighet och t. o. m. dess förläggningsort mycket livligt i Kustbons spalter. Så skriver t. ex. märket „N. A.“ i Kustbon nr. 32 — 1921 bl. a.: „Man behöver icke vidare orda om nödvändigheten av ett läroverk för svenskarna i Estland. För närvarande gives det endast två möjligheter för svenskarna i Estland att förvärva sig bättre kunskaper och bildning, antingen vid estniskspråkigt läroverk eller också vid anstalt utom Estland. Den första är själsdödande, ty ingen verklig pedagog kan erkänna en skola; där undervisningen meddelas på ett främmande språk, och den andra kan utnyttjas endast av barn från rikare hem... Öppna skolan redan nästa höst. Saken tål icke uppskov.“ — Även Riksföreningens Överstyrelse, med vilken vi alltid rådgjort i viktiga angelägenheter, var intresserad av frågan, som hela tiden varit aktuell, och myndigheterna ställde sig redan då mycket välvilliga till planen. Hade skolan öppnats då, så hade det helt säkert skett på statens bekostnad, ty sådan var stämningen. Men frågan uppsköts av olika orsaker gång på gång.

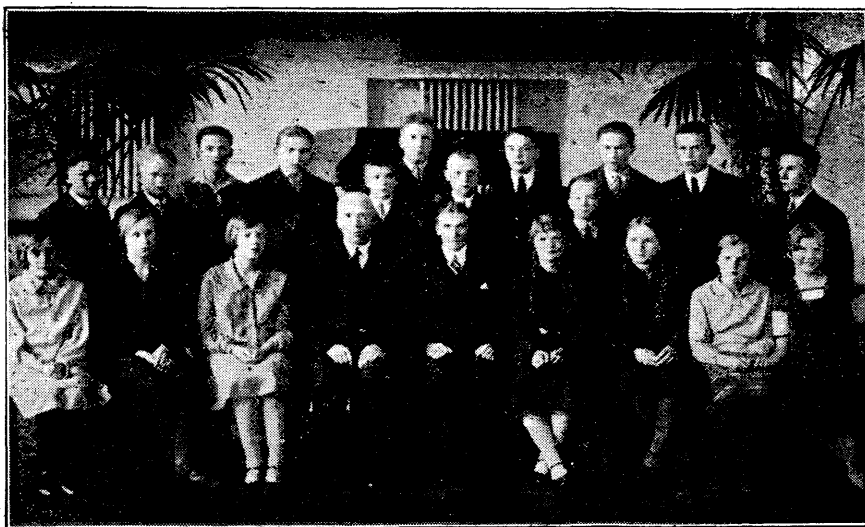
En del av de våra hyste vissa betänkligheter — undertecknad hörde också till dessa, som icke ville brådska med saken — och så beslöts uppskjuta frågan tills alla våra svenska folkskolor (bottensskolor) blivit 6-klassiga, och det skedde för ett år sedan. Tiden var alltså först nu inne att inrätta den länge omtalade lärdomsskolan.

Uppskovet hade emellertid den olägenheten med sig att vi försuttit möjligheten till att få företaget helt och hållet finansierat av staten. Myndigheterna började inse, att den vidlyftiga bildningsplanen och landets skolpolitik icke voro genomtänkta. Statens finanser räckte icke till och studenternas antal blev alldeles för stort för vårt lilla rike. Man började indraga redan öppnade läroverk och läroverksklasser, för det planerade svenska gymnasiet började det i ekonomiskt hänseende se mökt ut.

Men hjälpen kom i rättan tid. Den kände, varmhjärtade vännen till estlandssvenskarna generalkonsul Folke Böckman utfärdade 1929 ett donationsbrev, enligt vilket 25.000 kronor doneras till ett svenskt gymnasium i Estland att utbetalas med 5.000 kronor årligen under 5 år. Donationsbrevet överlämnades till Riksföreningens Stockholmsförening, och på hösten samma

Svenska gymnasiet, föreståndare
rektor A. Uksti

Eleverna i Sv. gymnasiet jämte rektor A. Üksti och fil. mag. T. Svensson

år (1929) reste representanter för nämnda förening, generaldirektör Julius Juhlin och major Frans H. L. Ahlström tillsammans med donator över till Estland för att närmare rådgöra med S. O. V. om gymnasiet. Den svåraste delen av frågan, näml. den ekomiska, var löst på en gång, tack vare generalkonsul Folke Bökmans frikostiga hjälp. S. O. V. kunde genast skrida till verket och realisera planen om det länge omdrömda gymnasiet. För den vackra insatsen kommer generalkonsul Folke Bökmans namn att få en bestående plats i estlandssvenskarnas historia.

Den högtidliga invigningen av vårt första svenska gymnasium i Hapsal försiggick den 28 augusti. Däröfver ordas närmare

på annat ställe i tidningen, varför den delen här förbigås.

Skolan började den 31 augusti sitt arbete med 21 elever i den öppnade första klassen, ett större antal elever än vi någonsin kunnat vänta.

Skolan förestås av rektor A. Üksti, förste lärare är mag. Thorsten Svensson, lärarinna i estniska språket är fru Üksti och lärare i sång kompositör C. Kreek förutom 3 andra timlärare.

Skolan har alltså nu öppnat sina portar för bildningstörstande svensk ungdom, och för S. O. V. och estlandssvenskarna betyder det ett stort steg framåt.

— För kulturens höjande bland svenskarna i Estland kommer gymnasiet att vara av

den största betydelse. Gymnasiet är ett andligt livsvillkor för oss. Vi äro ingalunda blinda för faran för överproduktion på lärt och halvlärt folk, det s. k. lärda proletariatet. Men den faran är icke så stor för oss som avsaknaden av en andligen intelligent klass. En sådan måste skapas som jämvikt mot de andra minoriteternas och majoritetsbefolkningens intelligens. Under långa tider har vår livsstyrka — som väl är — legat i den av oss bevarade gamla bondekulturen, och den böra vi nog också själva lära sätta mera värde på, men i längden förmår icke det kära gamla traditionella, likväl ensamt, ehuru vi alltid önska hålla det i vördnad, uppehålla livsgränstän hos den lilla nationen. Grannar och vänner komma icke i evighet att beundra oss som museiföremål och bara därför låta oss vara i fred och hållas. Nej, tiden går framåt och ställer nu andra krav på oss än vad den gjorde förr. Vi måste söka hålla jämna steg med de andra nationaliteterna i den nya republiken, om icke, så gå vi under. Icke minst därför voro vi i behov av en lärdomsskola.

Det behöver bli ett nytt sjudande liv i vår så matta svenska samhällskropp. Vi hoppas, att så också skall bli.

Måtte det nyöppnade gymnasiet bliva Svensk-Estland till riklig välsignelse och framåt!

N. B.

Ny svenskt kulturhård har skrapats i Estland

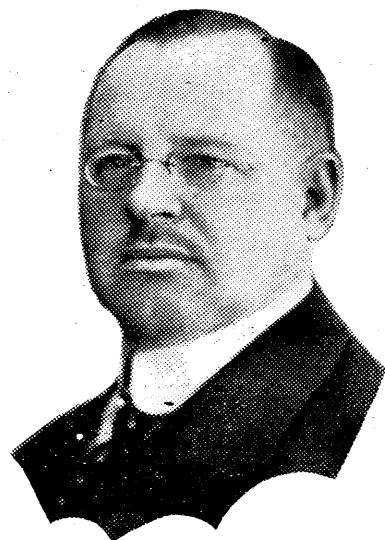
När svenska gymnasiet i Hapsal invigdes.

En stor dag i Estlandssvenskarnas historia.

(Svenska Dagbladet)

En ny milstolpe har passerats i Svensk-Estlands kulturutveckling: på året trehundra år efter det första gymnasiet grundande i Estland har Svenska privatgymnasiet, enda svenska institution av detta slag i landet, öppnats i Hapsal. Invigningsdagen, den 28 augusti, blev kallad en historisk dag otaliga gånger under öppningshögtidigheterna, och att det icke var något tomt ord, vet var och en, som är någorlunda

orienterad i estlandssvenskarnas bildningssträvanden och därmed sammanhängande förhållanden. Medan det finns en mängd estländska gymnasier i landet, flera tyska och ett judiskt, ha de närmare 3.000 estlandssvenskarna hittills saknat sådan läroanstalt. Saknaden blir så mycket mera kännbar, som enligt nyligen stadfäst lagbeslut alla folkskollärare, som hädanefter antagas, skola ha genomgått gymnasie-

Skolans donator generalkonsul Folke Bökmán

um. Skola svensk kultur och svenskt språk över huvud taget kunna vidmakthållas för framtiden bland estlandssvenskarna, måste man räkna med svenska lärare; alltså blir ett svenskt gymnasium en oundgänglig nödvändighet, så att de redan förefintliga svenska folkskolorna i landet skola kunna fortsätta sin verksamhet. Frågan har länge varit aktuell och nådde en lycklig lösning i och med att generalkonsul Folke Bökman, känd för sitt varma intresse för estlandssvenskarna, i fjol donerade 25 000 kr. till ändamålet.

Hyresfria lokaler i estniska gymnasiet.

Lokalfrågan löstes också på ett mycket tillfredsställande sätt, i det att gymnasiet, som nu börjar sitt första arbetsår med en första klass på 15 elever, hyresfritt får logera i en sal i estniska gymnasiet i Hapsal med möjlighet till utvidgning följande år. Huvudparten av undervisningen skall skötas av fil. mag. Torsten Svensson, ledare för fjolårets svenska paleontologiska Spetsbergs-expedition. Magister Svensson, som tillika är reservlöjtnant, skall undervisa i svenska, matematik, historia, geografi, biologi, gymnastik och teckning. I kristendom kommer en av de svenska prästerna i Estland att meddela undervisning, medan timmarna i estländska övertagas av infödd lärare. Till magister Svenssons övriga plikter hör också den att förestå ett svenskt bibliotek, till vilket man förhoppningsfullt väntar på bidrag från svenska bokförlag. Han har sig även ålagt att verka för spridande av intresse för svensk idrott bland estlandssvenskarna, och får säkerligen ett ganska omfattande och långt ifrån ointressant arbetsfält därute.

I fråga om gymnasiet ekonomi kan nämnas, att stockholmsavdelningen av Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet anhållit om lotterimedel till stödande av verksamheten såväl vid denna läroanstalt som vid den svenska folkhögskolan på Birkas man får livligt hoppas, att denna anhållan beviljas. Till sti-

pendier vid gymnasiet ha redan gåvor influtit, från direktör I. Aschner, Uppsala, 100 kr., och från direktör James Lundgren, Växjö, samma belopp.

Ståtlig invigning med tal och sång.

Sexhundra personer bevittnade Svenska privatgymnasiets invigning i fredags. Den ägde rum i estniska gymnasiet stora festsal, ett vackert rum, helt hållet i vitt, med väldiga höga fönster och smyckat med byster av Estlands vittra personligheter, skaldinnan Lydia Koidula, Kreutzwaldt, Eisen, Kitzberg m. fl. Salen har vid ena ändan en läktare, där en orkester ur skyddskåren spelade svenska psalmer och fosterländska sånger med otadlig precision och förträfflig klangverkan, och vid den andra ett stort scenliknande rum, från vilket sång och deklamation utfördes av fru Helga Blees och major F. Ahlström. Från den med svenska och estländska flaggor prydda talarstolen hölls en lång rad anföranden, längre och kortare, men alla lika hjärtliga och förhoppningsfulla. Talens rad inleddes med en kort betraktelse av pastor Karl Nilsson, den svenske kyrkoherden på Vormsö, som betonade vikten av att på studiernas och forskningsens väg söka sig fram till de eviga sanningarna, till Gud, utan vilken all kunskap är ett styckeverk. Därpå talade svenske folksekreteraren Nikolaus Blees om bandet mellan Sverige och Estland, som genom den nya läroanstalten ytterligare skulle stärkas. Donator, generalkonsul Bökman, uttalade varmhjärtade ord om våra stamfränder i Estland, uttryckte sin förhoppning att det nyinrättade gymnasiet skulle bli till gagn och fromma för dem samt utbragte ett fyrfaldigt leve för Estland. Det goda förhållandet mellan Estland och Sverige underströks ytterligare av Riksföreningens representant, generaldirektör Juhlin, som frambar ett tack så väl till donator som till de estländska myndigheterna, vilka låtit estlandssvenskarna förvärva sig möjlighet att behålla sin kärlek till det gamla moderslandet, en klok åtgärd, ytt-

rade hr Juhlin, som kommer att lända till glädje och välsignelse för båda parterna. Han hoppades tillika, att svenskarna i Estland och deras ledare alltid måtte visa sig värdiga det stöd och den hjälp de erhållit både från estländskt och rikssvenskt håll.

Ett lyckönskningstelegram från konung Gustaf.

Bergmästaren i Hapsal, dr. Hans Alver, framförde stadens välönskningar, och i denna anda talade en lång rad skolmän, estländska, tyska och svenska. Telegram upplästes, däribland från svenske ministern Reutersvärd i Riga samt från Riksföreningen i Göteborg genom dr Ivar Svedberg. Till konung Gustav och Estlands president Päts avsändes hälsningstelegram. Konungen svarade med följande ord:

Mottag och framför till alla mitt uppriktiga tack för det vänliga hälsningstelegrammet tillika med mina hjärtliga välönskningar för det i dag invigda gymnasiet. Gustaf.

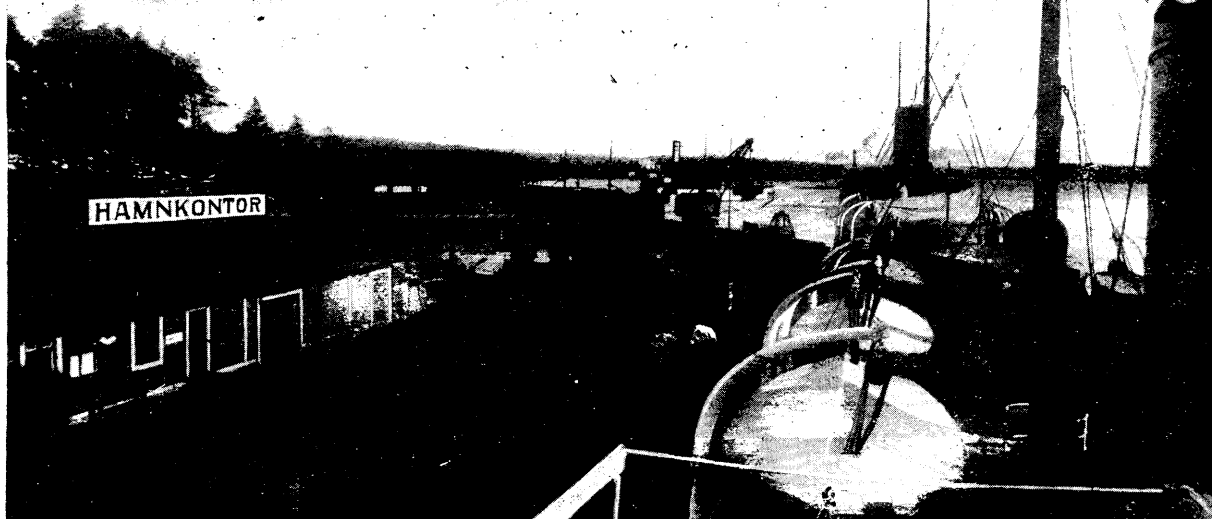
Bland de närvarande vid invigningen märktes f. d. presidenten Rei samt estlandssvenske riksdagsmannen M. Westerblom. Åtskilliga rikssvenskar hade kommit över från Sverige till invigningen, däribland major F. Ahlström, byrådirektör N. Källström och estnische konsuln i Kalmar Berggren.

Efteråt gav generalkonsul Bökman på Societetshuset i Hapsal middag för ett hundratal inbjudna. Även här hölls tal i mängd, och liksom vid invigningen klingade det svensk-estniska samförståndet och den goda viljan igenom. Särskilt fäste man sig vid det eldiga och inspirerade anförandet, som hölls av en ung estlandssvensk, teologie studeranden vid Dorpats universitet Hjalmar Pöhl, son till den framlidne riksdagsmannen och store svenskvännen Hans Pöhl. Där talade, tyckte man, en boren folkledare. Först långt fram på eftermiddagen åtskildes man; festen var slut, och allvaret och arbetet taga sin början för denna nya svenska kulturhård i vårt gamla grannland.

*Nynäshamn
Södra hamn-
inloppet*

*Norra
hamn-
inloppet*

Nynäshamn.

Stockholms isfria uthamn vid Östersjön.

Efter mångåriga undersökningar och förarbeten av framstående svenska, engelska och ryska män byggdes under åren 1898—1905 Stockholm-Nynäs järnväg och hamnanläggningarna i Nynäshamn. Hamn och järnväg voro allt i från början avsedda att förmedla transitotrafik mellan Sverige och det dåvarande Ryssland, varför man allt sedan slutet av 1850-talet intresserat sig från såväl svensk som rysk sida. Nynäsbanan och Nynäshamn fylla numera och sedan årtionden tillbaka viktiga lokala trafikbehov och förmedla sedan länge en stor transitotrafik till Gotland, men de nämnda ryska och baltiska trafikproblemen vänta dock alltjämt på sin rationella lösning.

Nynäshamn är ett industri- och villastadssamhälle, beläget i yttre havsbandet intill Danziger gatt 60 km. söder om

Stockholm. Hamnen är av naturen fullständigt skyddad, har raka inseglsleder direkt från havet genom två gatt, är i regel vintertid fri från såväl fast is som drivis samt är förbunden med det svenska järnvägsnätet medelst Stockholm-Nynäs järnväg, byggd för tung och snabb trafik efter samma fordringar som de bästa svenska statsbanorna. Alla dessa utmärkta egenskaper äro betydelsefulla och ägnade att börja tjäna större trafikbehov än de lokala.

Nynäsbanans och Nynäshamns stora uppgift är, som även från baltisk och rysk sida insett, att tvärs över Östersjön sammanbinda det skandinaviska järnvägsnätet med de baltiska staternas och det ofantliga ryska järnvägsnätet medelst gods- och vagnsöverförande fär-

jor i och för anordnandet av genomgående samtrafik länderna emellan. Ingen annan därför lämplig svensk hamn finnes för närvarande. Reval och Libau äro lämpliga baltiska anslutningshamnar med goda järnvägsförbindelser till Ryssland, Polen och nord-östra Tyskland. Hangö är en lämplig anslutningshamn för den finska trafiken. Skillnaden mellan rysk och normal spårvidd lägger numera inga hinder i vägen för ordnandet av förenämnda samtrafik på ett rationellt och billigt sätt.

Den genomgående färjetrafiken innebär en fullständig revolution i bestående förhållanden. Den behöver ej längre de stora hamnstädernas hjälp för godsets behandling. Om mellanhändernas intäkter av godset falla bort, bliva transportkostnaderna betydligt billigare. Den genomgående vagnslasttrafiken utsätter icke godset för skador och förstörelse. Man sparar genom minskat bräckage och emballage samt dess-

utom i tid, ty en färja ligger icke flera timmar i hamn, än en ångbåt ligger dagar. Det är alla dessa helt revolutionerande förhållanden, som göra att en färjelinje kan få tillräckligt med gods och god ekonomi, där gamla ångbåtslinjer föra ett tynande liv.

För att färjetrafiken verkligen skall bli tekniskt och ekonomiskt genomförbar, måste färjorna gå mellan hamnar i havsbandet och undvika gång i skärgården. Hindrade av is och tjocka t. ex. i Stockholms skärgård, i Finska viken och Rigabukten, förlora de den driftseffektivitet, som de ovillkorligen måste äga i ersättning för sin ringa lastkapacitet. Det är ett axiom att en färja förlorar sin driftsäkerhet och sina ekonomiska möjligheter, om den går in i skärgårdarne och där förlorar tid.

Ångbåtarna kunna däremot söka sig in i hamnare längst in i skärgårdane, ty för dem spelar en utökning av gångtiden mindre roll, särskilt med hänsyn till att kostnaden därför blir fördelad på en stor last. De kunna komma timmar och dygn för sent till destinationsorten, utan att det-

ta avsevärt rubbar deras ekonomiska och driftstekniska förhållanden. Numera har emellertid handel och industri, — allt mera rationaliserade, — varken tid eller råd att längre vidhålla detta relativt tidsödande och därför dyrbara transportsätt, särskilt då fråga är om högvärdigt gods och då konkurrens förefinnes från andra industriländer, som hava goda järnvägförbindelser med sina grannländer.

Nynäsbanans och Nynäs hamns stora problem att medelst godsvagnsöverförande färjor draga järnväg över Östersjön, skall därför förr eller senare bli löst, ty utvecklingens gång tvingar därtill. Det finnes en gräns för sänkningen av industriens tillverkningskostnader genom rationalisering av driften. Man måste även tillse att varuförmedlingen sker snabbare och billigare.

Det finnes därför alltså anledning för baltiska och ryska intressen att stödja den föreslagna trafiken över Nynäshamn och befordra dess utveckling, ty över Nynäshamn den rationellaste och billigaste vägen från Balticum och Ryss-

land till Sverige och angränsande länder. Nynäshamn kommer utan tvivel att bli en transitohamn av betydelse, vars namn skall klinga välkänt från London till Wladovistok.

Tyskarne öppna i Dorpat teologisk-filosofisk akademi.

För några dagar sedan gick genom pressen ett meddelande, att tyskarna i Estland ha för avsikt att grunda en egen teologisk akademi i Dorpat (Die privat. deutsche theol.-phil. Luther-Akademie zu Dorpat.).

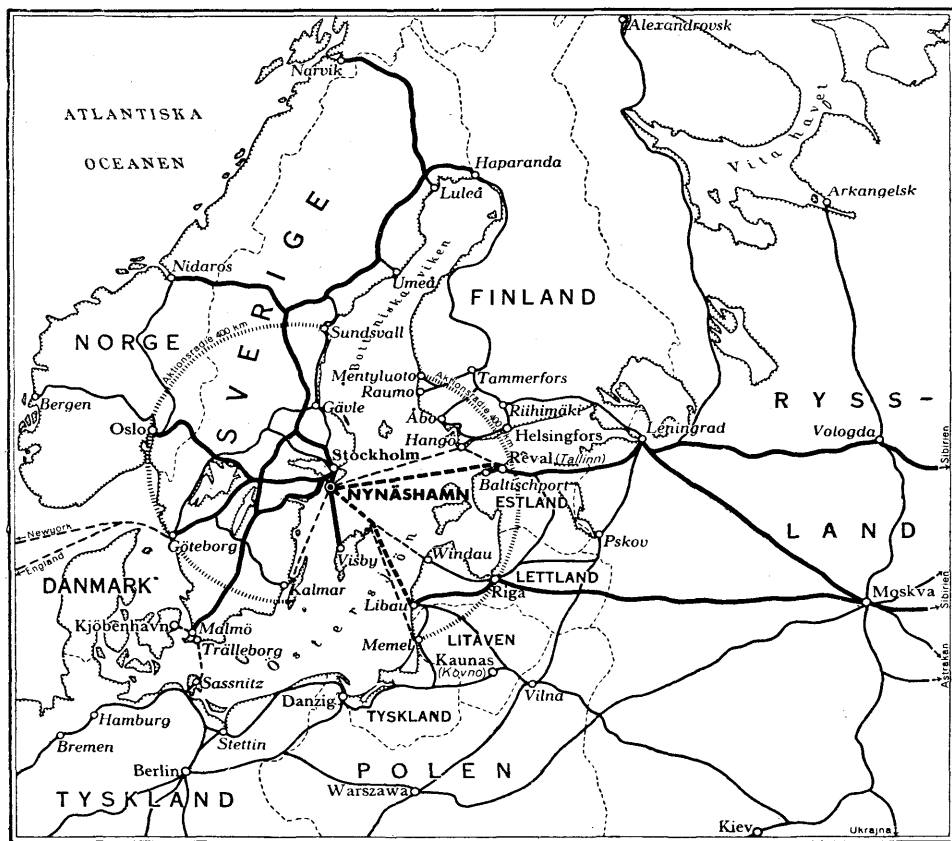
Förarbetena därtill ha bedrivits med iakttagande av den största förtegenhet, och nu då akademien är färdig att öppnas kom ryktet därom till pressen. Det heter ju, att vad stort sker, sker i tysthet. Det länder tyskarna till fördel att de kunna arbeta i tysthet.

Invigningen av akademien äger rum den 22 dennes. Vid detta tillfälle hålles högtidlig gudsstjänst i universitetskyrkan.

Enligt stadgarna styres akademien av en senat, vars ordförande är rektor, som väljes på tre år. Utom senaten finnes ett verkställande utskott med tre ledamöter.

Läroverksamhet i akademien är uppdelad mellan sex professorer, under vilka höra gamla testamentet, semitiska språk, nya testamentet, historisk teologi, systematisk teologi, praktisk teologi, filosofi och pedagogik. Därtill komma ännu tolv docenturer med estn. spr. jämte litteratur, grekiska, latin, tyska och ryska språken jämte dessa även kulturhistoria och litteratur; östeuropeisk sociologi o. s. v.

Tyska akademien har ställt som sin uppgift att jämsides med universitet utbilda präster, predikanter och missionärer. De sistnämnda i huvudsak för Rådssryssland, "emedan ryssarna nu mer än någonsin äro i behov av biblisk kunskap." Dessutom vill akademien bilda en motvikt mot den romersk-katolska kyrkans framfart i randstaterna och även i görlig mån verka uppbyggande inom den estniska kyrkan och höja dess moraliska anseende.

Akademien kommer naturligtvis att till största delen finansieras av rikstyskt kapital, ty man kan knappast antaga, ehuru tyskarna här äro jämförelsevis burgna, att dessa skulle ensamma förmå underhålla en så dyr läroanstalt.

Hur som helst så önska vi tyskarna lycka, och måtte den nya läroanstalten lända såväl tyska folket som hela landet till båtnad.

S—I.

En nyhet inom snickerimaskinbranshen.

A/B. Göteneds Mek. Verkstad Götene, vilka tillverka moderna sågverksmaskiner, ha nyligen fört i marknaden en uppfinning, som består i att matarvalsarna å planhyvlar, genom en enkel och billig anordning kunna drivas direkt från kuttern.

Kuttern å en planhyvel med en hastighet av 4000-5000, men matarvalsarna endast med c:a 20 varv pr. minut. Denna nedväxling har hitintills åstadkommits genom rätt komplicerade och dyrbara kuggväxlar och remledningar samt även genom särskilda transmissioner. Allt detta bortfaller genom ovan nämnda uppfinning, som endast består av en dubbel snäckväxel omsluten av ett hus anbragt på ena kutterlagerhusets förlängning.

Matningen, som har två hastigheter och en frigång kan medelst ett handtag till eller frånkopplas under maskinens gång. En annan fördel med ifrågasvarande uppfinning är, att den ej strävar att lyfta ena ändan av främre matarvalsen, vilken olägenhet alltid vidlåder kugghjulsdrivna matarvalsar då matningsmotståndet, genom brett arbetsstycke eller tjockt skår uppnått viss storlek.

Maskinen kan oberoende av denna anordning drivas med rem eller direktkopplad elektrisk motor.

Uppfinningen som är patentskyddad torde även komma till användning å andra maskiner där nedväxling erfordras.

Maskiner med denna anordning komma säkert att uttränga alla äldre typer på grund av dess enkelhet och tekniska fördelar.

Gåvor

till det svenska gymnasiet i Hapsal ha lämnats av:

1. Riksföreningens Leksand ordf. A. Mo-land . . . . . Kr. 50:—
  2. Konsul Erik Gahlnbäck . . . . . Kr 50:—
- Summa Kr. 100:—

För de kärkomna gåvorna frambäres härmed till de goda givarna å gymnasiets vägnar ett varmt tack.

N. Blees,
S. O. V:s ordf.

Bokanmälan.

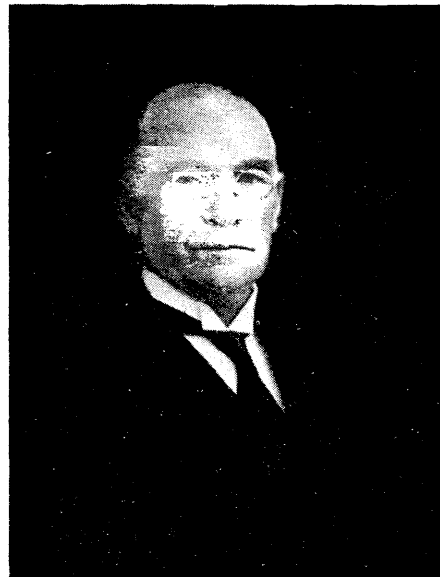
Svenskarna i Finland och Estland. Kortfattad redogörelse över deras svensknationella samlingsrörelse efter skilsmässan från Sverige av Thorsten Vennerström.

Så heter den av major Th. Vennerström nyligen utkomna boken. — Största delen av arbetet ägnas åt Finlandssvenskarne. Flera intressanta frågor behandlas i den sammanhängande redogörelsen om finlandssvenskarnas tappra och ojämna kamp. Författaren börjar med kapitlet „Finlands statsrättsliga ställning under föreningen med Sverige.“ Så skildras bl. a. pressens hätska uppträdande på 1880-talet mot den svenska nationaliteten och de stärkta banden mellan de svenska folk-elementen. Ålandsfrågan. Förslag till förfinskning av Helsingfors universitet. Lapporörelsen m. m. Det hela är mycket intressant även för en estlandssvensk och — varje svenskvän.

Delen om svenskarne i Estland innehåller: Estlands statsrättsliga ställning under föreningen med Sverige. Den svenska nationalitetens i Estland efter skilsmässan från Sverige. — Boken har ett synnerligen stort värde för oss. Varje estlandssvensk bör äga denna intressanta, välskrivna bok.

Boken är utgiven av Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, Göteborg, och kostar Kr. 5:50.

Generaldirektör Julius Juhlin.

Svenska Odlingens Vänner har erhållit avskrift av följande skrivelse:

„Då de 25000 kronor, som jag donerat, skola användas utslutande för att få till stånd ett svenskt gymnasium i Estland, och då det är av vikt att detta svenska gymnasium redan från början ordnas på sådant sätt att därigenom de av mig donerade medlen kommer att från början och i fortsättningen användas så att de uppfylla det ändamål jag därmed avsett, har jag riktat en vördsam anhållan till Herr Generaldirektör Julius Juhlin, det att han ville tillsvidare fungera såsom ett slags inspektör vid i frågavarande gymnasium och därigenom å mina vägnar verka över att ändamålet med min donation på bästa sätt fylles. Herr Generaldirektör Juhlin har godhetsfullt lovat uppfylla denna min önskan.

Stockholm den 22 augusti 1931.

Folke Bökman.“

Estniska flottan på besök i Finland.

På torsdagsmorgonen avgick estniska flottan, bestående av jagarna „Lennuk“, „Vambola“ och torpedbåten „Sulev“, för att avlägga ett besök i vårt grannland Finland.

Flottan besöker H:fors och Åbo, varifrån den återvänder på tisdagen. Eskadern kommanderas av chefen för sjöstridskrafterna vice-admiral Salza.

Judarna började året 5691.

Judarnas stora högtid, Roschon, är nu till ända. Med denna högtid började judarna det nya året. Under Roschon arbetar ingen troende jude.

Stridsflygarnas tävling slutade.

Liksom i fjol föranstaltade militärflyget även i år en flygtävling för att utröna, huru flygarna utvecklats under årets lopp. Tävlingarna började på tisdagsmorgonen och avslutades kl. 6 e. m.

Som nr 1 i tävlingen kom löjtnant Reeb och vann därmed även det av riksäldsten utställda priset, en silverbägare.

Tävlingen förlöpte utan svårare missöden.

TACK.

Till alla dem, som ihågkommit Svenska Odlingens Vänner med telegram och hälsningar vid svenska gymnasiet in-
vigning i Hapsal, särskilt må här nämnas statsråden Ramel och Stadener, Stockholm, minister Reutersvärd, Riga, professor Vilh. Lundström, Göteborg. Riksföreningens överstyrelse, professorerna Lantman och Granfelt H:fors, fram bäres härmed ett varmt tack.

A. S. O. V:s vägnar
N. Bles.

Svenskt stilprov i Hapsal 1931

Trävspråkiga, tryckta affischer funnos uppklistrade i Hapsal och den svenska texten lydde ordagrant som följer; „Färgeriets rumen äro fulla mäd väävar och klääder Bedja vi att efter komina

Färdig gjärda arbete aldras enast 15. i Augusti månad år 1931. all som ha hämta sina vävar 1927. 1928. 1929 och 1930 år vem som inte före nämnda tiden efter komeri, haar Färgeriet rettighet ott säljo föör arbets mödan.

Högaknignsfult

Färgeriet K. Ett.

Hapsal gamla hamne.“

Minsann var det icke i grevens tid svenska gymnasiet öppnades i Hapsal, annars hade vi med säkerhet 1931 fått läsa följande affisch: Färgette ruume fula määd vääve och kläåda 1929. 1930. 1931 o. sv. Usch, lät oss tala om någonting trevligare!

Kabelbrott på linjen H:fors—Reval.

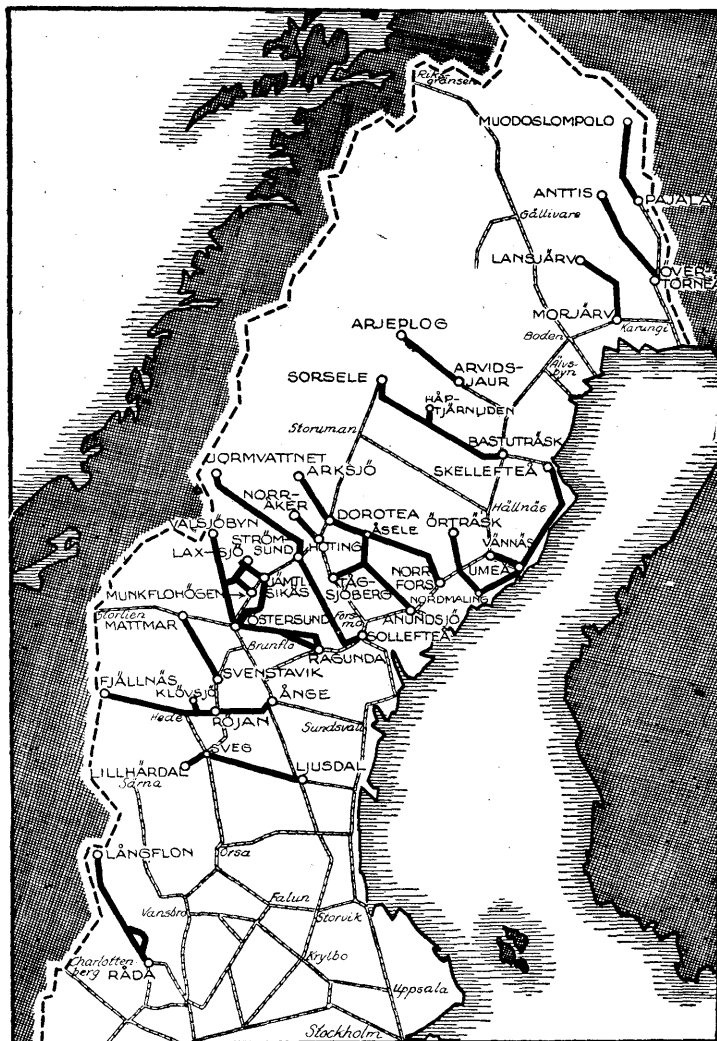
För några dagar sedan visade det sig att telefonkabeln på linjen Reval-H:fors brutit. Det skadade stället har ej ännu kunnat upptäckas, men man antar att det befinner sig c:a 20 km från finska kusten. På grund av kabelbrottet av tele-

fonförbindelsen Estland — Finland avbruten. Även förbindelsen med Skandinavien England och Tyskland lider, ty största delen av samtalen med dessa länder dirigerades över Finland. Poststyrelsen har öppnat radiotelefonförbindelse men tillsvidare fungerar denna ej tillfredsställande, emedan hörbarheten tidtals är mycket

Till Härjedalens fjälltrakter med postdiligens.

Härjedalens fjälltrakter utgjorde ännu för några år sedan om inte precis en vit fläck på kartan så dock ett område, där en turist hörde till sällsyntheterna. Resan dit var för tidsödande och kostsam för att locka till besök. Med tillkomsten av postverkets diligenslinje från Ånge över Röjans järnvägsstation vid inlandsbanan till Funäsdalen och Fjällnäs ha emellertid förhållandena blivit annorlunda. Linjen, som trafikeras med dagliga turer året om och som

genomkorsar hela Härjedalen från öster till väster, har öppnat möjlighet för var och en att besöka de storslagna fjälltrakterna i detta landskap utan större tidsutdräkt och mot rimlig kostnad. Från någon av järnvägsstationerna i Ånge, Röjan eller Hede kan man nu med postdiligens på några timmar göra färderna upp till Funäsdalen och, sommartid, även till Fjällnäs vid norska gränsen mot samma taxa, som vid resa å statens järnväg i tred-

je klass. Härjedalen har också under de sista åren mer och mer börjat komma i ropet bland dem, som intressera sig för vandringar eller skidturer i de svenska fjällen.

En färd längs postdilignenslinjen Ånge—Röjan—Fjällnäs bjuder på omväxling både i fråga om natur, bebyggelse och folkliv.

Nedre delen av linjen följer till stor del Ljungans och övre delen Ljusnans dalgång. Terrängen är, i synnerhet mellan Röjan och Fjällnäs, starkt kuperad. Vid Vemdalen går linjen fram genom det storslagna Vemdalskalet, där branterna äro så mäktiga och topparna så svårtillgängliga, att kungsörnar här funnit en lämplig fristad för sina nästen. Om man har tur, kan man från dilignsen i passets botten se dem segla fram i rymden ovan bergens toppar. Vid Hede ser man söderut Sånfjället med sin 1200 meter höga, ständigt snötäckta hjässa avteckna sig mot horisonten. Här lever björnen tack vare fridlysning ett ostört liv. Färden går vidare

utefter sjön Lossen; särskilt från dess norra ände har man en storartad utsikt över sjön och stora delar av Härjedalen.

Ju högre upp längs linjen man kommer, desto större bli va vidderna. Sedan Funäsda lens idylliska by passerats, vidtager den verkliga vildmarksstämningen; uppe i Fjällnäs känner man sig oändligt långt borta från den övriga världen. Landets högst belägna kurort finnes här. Ett präktigt högfjällspensionat sörjer för att man får tak över huvudet och blir väl förplågad. För övrigt ligga små trevna gästgivargårdar litet varstädes längs linjen, till exempel i Vemdalen, Hede, Långå och Fynäs dalen, där man kan taga in, om resällskapet inte är alltför stort.

Härjedalen har ännu så länge — fränsett Fjällnäs, vars högfjällspensionat dock endast är öppet under sommaren — inte några stora och eleganta hotell att bjuda på, utan turisten får där nöja sig med mera enkla förhållanden. Många anse emellertid just detta som

ett plus. Man slipper allt societetsliv och får odelat njuta av ett stärkande friluftsliv. Och det är väl ändå det, som är — meningen med en färd till fjällen!
Z.

Attentat mot fåg i Ungern.

Natten till söndagen inträffade en svår järnvägsolycka vid Bia-Torbagy ungefär 20 kilometer från Budapest, i det att snälltåget på linjen Budapest — Wien — Passau — Köln.

Då lokomotivet och de två första vagnarna passerade en ursparade viadukt, störde denna samman och begravnade de följande sex vagnarna under sina spillror. Vid attentatsplatsen har man påträffat en skrivelse, i vilken det bl. a. heter: Då den kapitalistiska samhällsordningen icke kan förskaffa oss något arbete, göra vi detta själva.

Hittills ha 25 dödade och ett femtiotal skadade framdragits. Räddningsarbetet har visat sig vara ytterst svårt.

TVÅ Kvalitetsmärken

Gammal

Norrlands Akvavit

och

Renat Bordsbrännvin

46%

Begär alltid dessa
brännvinsorter på
restauranter och sys-
tembolag

Säker penningplacering.
ENGELHULMS SPARBANK
gottgör 4½ %

RESTAURANT DAMBERG

Matsalen i tr. Stockholm rekommenderas
Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.

Bästa drivkraft för fartyg av alla slag är

MARIN-**MOTORN** J. M. JUNE-**MUNKTELL**

A.-B. Jönköpings Motorfabrik, Jönköping. Telegr.: MOTOR
Telefon 197, 897

FAGERSTA SÅGBLAD

Ramsågblad - Cirkelklingor - Fällningssågar
Tillskriv

BRUKSKONCERNEN A.-B. Fagersta

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktar, Transportapparater, Lastningselatorer, Rullager, Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommenderas.

ARTIEBOLAGET
ÅBJÖRN ANDERSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel.: Namnanrop: Gjuteriet

SVEABLANDNING

Rostkaffet i blågula påsar
tillfredsställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

HUDIKSVALLS STADS SPARBANK.

Egna fonder: Kronor 813 000—
Gottgör 4% ränta på insatta medel.
utlämnar lån mot lägst 5½% ränta. Tillhanda
håller hemsparbössor

DIESELMOTORN

„ELLWE“

Startar ögonblickligen utan för-
värmning. Kan lämnas utan tillsyn
under arbetstiden.

Har S. K. F. kullager.
„ELLWE“ erhöi stora guidmedaljen i Göteborg 1923 samt i Sundsvall 1923.

SVENSKA MASKINVERKEN, SÖDERTÄLJE.

ORSA KÄTTINGFABRIK

ORSA

(Innehavare: Järnhandl. Birger Olsson)

Tillverkar

Kätting och Flottningssmidan
ävensom Specialkätting för olika ändamål
EXCENTERKOPPLET

All kätting provas och utföres av prima
svenskt specialjärn. Infordra offer. Telefo-
ner 9 och 194.

J. A. Borgs Väveri Aktiebolag
Postadress: Kinnahult. Etablerad 1893. Gods-
adress: Kinna. Jacquardväven för tillverkning
av: Ottomanöverkast. Badväv. Borddukar. Säng-
överkast. Allmogegardiner. Allmogevävnader
m.m. Bästa fabrikat i kvalitet, mönster och färger.
Största urval.

Kinnaströms Väveri A.-B.

Kinna Randiga och Rutiga Bomullstygger — Bo-
mullslanell — Grepe-frotéer — Poplin — Sil-
kesblustyg — Zefyr. Bolstervar — Cover Coat
— Jacquardbolster — Kadettyg — Möbeltyg.

Den Gyldene Freden

Vid Järntorget, Stockholm Riks 80 29.

C. A. Fernströms Eftr.

(Sten Östergren) Bageri & Konditori Stora
Torget & Tullportsgatan 38, Norrtälje. Tel. 221,
112. Kont. ankn. *Rekommenderas!*

Aktiebolaget J. E. Arndt

Hudiksvall Ångbåtsexpedition, Befraktnings-
Skeppsmäkleri och Speditionsaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef.: 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Den, som är förständig att ej låta sig
dåras av allt utländskt köper alltid svenska
varor. En gammal välkänd firma lämnar al-
tid köparen bästa garanti att vid inköp er-
hålla största valuta för sina penningar.
Våra tillverkningar:

SALUBRIN

SPRITÄTTIKA

AROMA ÄTTIKSPRIT

Eau de Cologne:

Extrait Double **CARITA**

Extrait Quadruple **DELILA**

Hårvatten: lotion **GAMBO**

Lavendelvatten: Extrait Triple **GARITA**
äro var i sitt slag marknadens yppersta och
därtill billigaste fabrikater. Därför garan-
terar

A.-B. P. Håkansson, Eslöv.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parksvering. God plats för bilar.

NYNÄSHAMN

Stockholms isfria uthamn vid

DANZIGERGATT

Lättillgänglig hela året för fartyg av varje storlek.

BILLIGA HAMNAVGIFTER OCH JÄRNVÄGSFRAKTER.

Fria upplagsplatser för massgoods efter överenskommelse.

BUNKERKOL, BRÄNNOLJA, PROVIANT OCH VATTEN.

POSTKONTOR, BANKER, LÄKARE APOTEK.

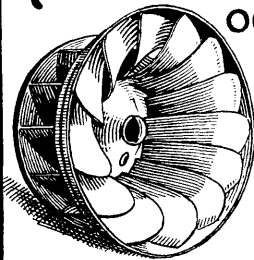
EXPRESSTÅG TILL STOCKHOLM

I timme och 20 min. med

STOCKHOLM—NYNÄS JÄRNVÄG

Telegram- & Postadress: „Nynäsbanan“ NYNÄSHAMN

Moderna Vatten-TURBINER
och REGULATORER
till fördelaktiga priser
Kvarnmaskiner alla slag

A.-B. MALMÖ. KVARNMASKINSFABRIK
och FABRIK för KVARNMASKINER
KÖPENHAMN MALMÖ ÖREBRO

Automatiska slipmaskiner

för blad och klingor.

SNABBSÅGRAMAR

för max. 20, 24, 28 och 32" stockdiam. försedda m. rullager i
såväl vevslängen som sidolagren samt kullager i matarverk
och remledare.

Alla matarvalsarna maskindrivna, var för sig utsvängbara,
de övre självlyftande.

Matarverket är det enklaste, effektivaste, med under gån-
gen omställbar rörelseriktning.

Moderna stockin-o. utläggningsapparater, sidoförings-o. trans-
portanläggningar.

DUBBELT KANTVERK

det modernaste och produktivaste i marknaden.

Alla övriga till moderna sågverk, hyvlerier och snickerier
hörande maskiner och förnödenheter.

Begär prospekt och prisuppgifter.

Representant för Estland: Johan Gronsjö Vana Viru 9. Reval.

A.-B. Göteneads mekaniska verkstad

Tel. 37

Götene

Telegramadr.: Göttegjuteriet

HOLMBLOMS

Kappor, dräkter Norrmalmstorg

Tel. Nr. 561 Stockholm Rikst. 9255

Res med Dalslandsbanan

till det natursköna Dalsland. Särskilt
rekommenderas den i närheten av
norska gränsen belägna turistorten
Ed, bekant som en av Sveriges vack-
raste platser med natursköna omgiv-
ningar och hög, ren barrskogsluft. Ge-
nomgående, bekväma snälltågsförbin-
delser från Berlin, Hamburg, Köpen-
hamn, Oslo, Malmö och Göteborg.

EDS TURISTHOTELL

bjuder resenären ett förstklassigt kök,
väl tillfredsställande högst ställda
anspråk.

Under *sommaren* båt- och bilturer,
bad samt fullt modern, nyanlagd ten-
nisbana. Under *vintern* alla slags vin-
tersport.

Låga pensionspriser vid längre uppe-
håll.

Svenska Bomullsflaggor
Hängmattor av Bomullstyg
Gefle Manufaktur Aktiefabrik
Strömsbro
Telefoner: Gävle 88, 2288 och 1689.

BIERSTUGAN I
Spångabacken, Norrköping.
Rekommendera sina väl tempererade malt-
drycker.

CARL FRIKIS BIERSTUGA
Hantverkargatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

Giv barnen **SVEA**
CHOKOLAD och **CACAO**
Närande. Välsmakande.
A.-B. Svec Choklad-Norrköping

„Besök Karlstad“

A.-B. Lidköpings Vikingsågar

LIDKÖPING

VIKING

Representant för Estland
Johan Kronsjö.

Aktiefabrik
Nya Spis- & Knäckebrödsfabriken
OSKARSHAMN Välkända brödsorter rekommenderas.
Köp det! Åt det!

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.

„Besök Katrineholm“

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellanliggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

„Besök Borås“

Reserverad annonsplats

Året Runt bra mat
System bolagets Restaurang på
LAXEN, HALMSDAT

Reserverad annonsplats

Första inhemska Försäkrings-Aktiefbolaget EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 428-94 & 430-08

LIV-,

BRAND-,
OLYCKSFALLS-,
INBROTTS-,
GLAS- &

TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga

två miljoner Kronor

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Eder liv och Eder

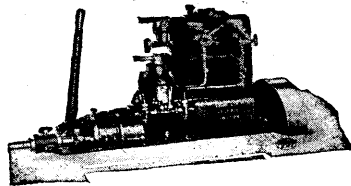
egendom medan tid är!

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamntagan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Tillbringa Eder semester i Dalarne och Värmland,

vilka båda landskap ifråga om storslagen natur och in-
tressanta platser räknas bland Sveriges främsta.
Bekvämate förbindelser med Bergslagsbanan.

Skandia Motor

lätvtiktstyper 4-30 hk. för
råoljedrift

vinna alltmera framgång. Den
billiga driftkostnaden, den be-
kväma starten (på beställning
elektrisk uppvärmning och start),
obehövligheten av passning,
frånvaron av eldfara samt
okänslighet för saltluft och väta
äro egenskaper som tillfreds-
ställa varje motorbåtsägare.
SKANDIA - VERKEN A. B. Lysekil.
Representanter i Stockholm:
Joh:s Källander A.-B.
Birger Jarlsгатan 32, Tel. 3556-3557

Vid besök i Norrtälje rekommenderas
Stadshotellet
Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

Jönköpings stads och läns sparbank
Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelln.
Ekorre, Hare och Kanin upp-
kötas till allra högsta pris-
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsaks-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sänd-
mot porto.

OUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

ÖREGRUND - STADSHOTELLET

Telefon 7.

Propa rum. Gott bord.
Fullständig servering.
Bilgarage. — Bensin.

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,

Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

Betald annonsplats

Restaurant Runan

Sundsvalls popu-
läreste restaurant.
HEMTREVLIĞFESTVÄNING
Förträfflig mat. Billigaste priser